

С. І. Посохов, І. Б. Шрамко

Погляд крізь роки

У листопаді минулого року пішов з життя **Олександр Михайлович Лєсков** — випускник історичного факультету Харківського університету, людина, що присвятила усе своє життя науці.

Олександр Михайлович народився 19 травня 1933 р. у Харкові. З першого курсу він зацікавився стародавньою історією, брав активну участь у студентському археологічному гуртку, спеціалізувався за напрямком «археологія», а дипломну роботу присвятив історії таврів. Польову археологічну практику проходив у складі експедиції під керівництвом Б. А. Шрамка. Сталий інтерес до науки та атмосфера дослідництва на факультеті сприяли остаточному визначенню майбутнього випускника. Після закінчення навчання з відзнакою 1955 р. О. М. Лєсков вступив до аспірантури Інституту археології НАН України, а 1961 р. з успіхом захистив кандидатську дисертацію на тему «Горный Крым в первом тысячелетии до нашей эры». Молодий

дослідник декілька років керував розкопками на півдні України. Йому пощастило відкрити низку яскравих поховальних комплексів доби бронзи та скіфського часу. У 1972 р. він керував розкопками скіфського царського кургану Огуз. Докторську дисертацію (1975) науковець присвятив вивченню заключного етапу доби бронзи на території України.

Окремим напрямком діяльності вченого — з 1981 р. — було керівництво Відділом історії матеріальної культури та стародавнього мистецтва Державного Музею мистецтва народів Сходу у Москві. З 1981 по 1988 р. О. М. Лєсков очолював Північно-Кавказьку археологічну експедицію, здійснював розкопки відомих ульських курганів в Адигеї. Серед його учнів такий знаний спеціаліст-археолог, як д-р іст. наук А. Р. Ерліх, який вже багато років досліджує культури раннього залізного віку Кавказу.

Другу половину свого життя О. М. Лєсков працював за кордоном, він був професором Пінсельванського університету, аналізував скіфські старожитності, що зберігаються у різних європейських музеях, був науковим консультантом різних університетів. Двічі, завдяки Фонду Фулбрайта, відвідав Харківський університет, де читав лекції та здійснював наукові консультації.

Протягом усього життя Олександр Михайлович підтримував зв'язок із рідним факультетом, цікавився проблемами кафедри історіографії, джерелознавства

@ С. І. Посохов, І. Б. Шрамко, 2017

О. М. Лесков перед читанням лекції. Харків, 2006 р.

О. М. Лесков та С. І. Посохов. Харків, 2011 р.

Виступ О. М. Лєскова на вечорі з нагоди його 80-річчя. Москва, 2013 р.

та початок шляху у науці були опубліковані у «Харківському історіографічному збірнику» (2013, Вип. 12; 2014, Вип. 13).

Сьогодні згадуючи Олександра Михайловича, ми впевнено можемо казати, що він залишив вагомий, яскравий слід у археологічній науці, підготував талановитих вчених. Він назавжди запам'ятається як цільна, послідовна, поважна та відкрита людина, яка вміла визначити найважливіші стратегічні напрямки розвитку науки та реалізовувати їх.

та археології, запропонував багато ідей щодо наукової концепції нової майбутньої постійної експозиції Музею археології університету. Він бачив Музей сучасним закладом, у якому повинні бути представлені найяскравіші знахідки університетських експедицій.

З особливим почуттям поваги ставився Олександр Михайлович до своїх вчителів. Саме зі слів щирої подяки університетським викладачам та науковцям, які сформували у ньому дослідника, розпочав він свій виступ на святкуванні свого 80-річчя у Музеї мистецтва народів Сходу у травні 2013 р. та презентував монографію «Меоты Закубанья IV—III вв. до н. э. Некрополи у аула Уляп. Святинища и ритуальне комплексы» (М., 2013), підготовлену разом із співробітниками музею.

Останні роки Олександр Михайлович працював над книгою спогадів про цікаві, найбільш важливі та яскраві події, зустрічі, відкриття, знахідки — про усі ті здобутки, що накопичуються протягом життя науковця... Книга залишилась незавершеним рукописом, проте ми впевнені, що згодом вона побачить свого читача. До речі, його коротка автобіографія і спогади про навчання на історичному факультеті

